ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ F. G. JACOBS

της 7ης Μαρτίου 2002 [1]

1. Στην υπό κρίση αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, που έχει υποβληθεί από το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) (Αυστρία), ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με το ζήτημα εάν μια αγωγή που έχει ασκηθεί από ένωση καταναλωτών βάσει της εθνικής νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών με αίτημα να απαγορευθεί η χρήση παρανόμων ή υπερμέτρων γενικών συμβατικών ρητρών και όρων αποτελεί αγωγή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [2].

Η σύμβαση των Βρυξελλών

2. Το άρθρο 1, σημείο 1, της Συμβάσεως ορίζει:

«Η παρούσα Σύμβαση εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου. Δεν καλύπτει ιδίως φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις.»

3. Ο τίτλος ΙΙ της εν λόγω Συμβάσεως αναγνωρίζει διεθνή δικαιοδοσία μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε τοπικά δικαστήρια εντός του σχετικού συμβαλλομένου κράτους. Ο βασικός κανόνας της Συμβάσεως είναι ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου ο εναγόμενος έχει την κατοικία του (άρθρο 2). Όμως, είναι δυνατό, κατ' εξαίρεση του κανόνα αυτού, και άλλα δικαστήρια να έχουν ή να πρέπει να έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση ορισμένων τύπων αγωγών.

4. Σύμφωνα με το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως αναγνωρίζεται διεθνή δικαιοδοσία «ως προς διαφορές εξ συμβάσεως στο δικαστήριο του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή». Το άρθρο 5, σημείο 3, αναγνωρίζει διεθνή δικαιοδοσία «ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας [...] ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός». Από το γράμμα των άρθρων 2 και 5, προκύπτει σαφώς ότι, και στις δύο αυτές περιπτώσεις, η διεθνής δικαιοδοσία μάλλον συμπληρώνει παρά αντικαθιστά αυτήν που παρέχεται από το άρθρο 2.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968. Ενοποιημένο κείμενο της συμβάσεως αυτής, όπως τροποποιήθηκε με τις τέσσερις επακολουθήσασες συμβάσεις προσχωρήσεως έχει δημοσιευθεί στην ΕΕ 1998, C 27, σ. 1.

5. Τον Μάρτιο του 2002 τέθηκε σε ισχύ, ο κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις[3], αντικαθιστώντας τη Σύμβαση αναφορικά με όλα τα κράτη μέλη εκτός της Δανίας[4].

6. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001 παρέχει διεθνή δικαιοδοσία «ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας [στο] δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

Η οδηγία σχετικά με τις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές

7. Η οδηγία 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές[5] επιδιώκει την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές[6]. Στο προοίμιο της οδηγίας αυτής επισημαίνεται ότι «εναπόκειται στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές να μην περιλαμβάνονται καταχρηστικές ρήτρες»[7]. Το άρθρο 6 επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίσουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σε συμβάσεις με καταναλωτές να μην δεσμεύουν τους τελευταίους.

8. Το άρθρο 7 της οδηγίας, στο μέτρο που έχει σχέση με την υπό κρίση υπόθεση, προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.

2. Τα μέσα αυτά περιλαμβάνουν διατάξεις που δίνουν σε άτομα ή οργανισμούς που έχουν, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, ορισθεί ως έχοντες έννομο συμφέρον για την προστασία των καταναλωτών, τη δυνατότητα να προσφύγουν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων ή διοικητικών οργάνων, τα οποία αποφαίνονται για το εάν συμβατικές ρήτρες, που έχουν συνταχθεί με σκοπό τη γενικευμένη χρήση, έχουν καταχρηστικό χαρακτήρα και εφαρμόζουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα για να πάψει η χρησιμοποίηση των ρητρών αυτών.»

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ 2000, L 12, σ. 1).

4 — Άρθρο 1, παράγραφος 3.

5 — Οδηγία του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 (ΕΕ L 95, σ. 29).

6 — Άρθρο 1, παράγραφος 1.

7 — Τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

Το ιστορικό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

9. Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13 μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με τα άρθρα 28 και 29 του Konsumentenschutzgesetz (νόμος περί προστασίας των καταναλωτών)[8]. Το άρθρο 28, παράγραφος 1, προβλέπει ότι μπορεί να ζητηθεί να επιβληθεί απαγορευτική υποχρέωση σε οποιοδήποτε, στο πλαίσιο εμπορικών σχέσεων, προβλέπει, στους γενικούς όρους ή στα έντυπα που χρησιμοποιεί για τις συναπτόμενες υπ' αυτού συμβάσεις, ρήτρες αντίθετες προς τον νόμο ή προς τα χρηστά ήθη ή συνιστά τη χρήση τέτοιων ρητρών στις εμπορικές σχέσεις. Το άρθρο 29 ορίζει ότι η απαγόρευση αυτή μπορεί να ζητηθεί από ορισμένες αυστριακές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων η Verein für Konsumenteninformation (ένωση για την ενημέρωση των καταναλωτών, στο εξής: Ένωση καταναλωτών).

10. Ο K. H. Henkel, εναγόμενος στην κύρια δίκη, είναι κάτοικος Γερμανίας μη διαθέτων πρακτορείο ή εγκατάσταση στην Αυστρία. Η κύρια δίκη αφορά τους γενικούς όρους και προϋποθέσεις που χρησιμοποιεί ο K. H. Henkel στις εμπορικές δοσοληψίες του με διάφορους καταναλωτές που κατοικούν στη Βιέννη αναφορικά με ταξίδια που οργανώνονται για διαφημιστικούς λόγους. Η Ένωση καταναλωτών θεωρεί ότι αυτοί οι όροι και οι προϋποθέσεις συνιστούν παράβαση του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών και προστασίας εθνικών δεδομένων καθώς και των διατάξεων περί ανταγωνισμού, ζητεί δε την επιβολή σχετικής απαγορεύσεως σύμφωνα με το άρθρο 28 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών.

11. Το Handelsgericht Wien (εμποροδικείο), απέρριψε το σχετικό αίτημα επιβολής απαγορεύσεως για τον λόγο ότι τα αυστριακά δικαστήρια στερούνται σχετικής διεθνούς δικαιοδοσίας: το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως δεν τυγχάνει εφαρμογής επειδή η Ένωση καταναλωτών δεν επικαλέστηκε καμία ζημία εξ αδικοπραξίας.

12. Το Oberlandesgericht Wien (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο) έκανε δεκτή την έφεση της Ενώσεως καταναλωτών. Κατά την κρίση του, το Δικαστήριο ερμηνεύει την έννοια «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως κατά τρόπο αυτοτελή και ευρύ, έτσι ώστε να καλύπτει όλες τις αγωγές με τις οποίες ζητείται να αναγνωριστεί η ευθύνη του εναγομένου και οι οποίες δεν έχουν σχέση με σύμβαση κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της ιδίας συμβάσεως[9]. Η εν λόγω έννοια πρέπει επίσης να καλύπτει αγωγή που έχει ασκηθεί από ένωση δημοσίου συμφέροντος σε σχέση με παράνομη ενέργεια, και τούτο παρά την ανυπαρξία ζημίας.

13. Ο K. H. Henkel άσκησε αναίρεση ενώπιον του Oberster Gerichtshof. Το δικαστήριο αυτό δεν ήταν βέβαιο εάν η σχετική

8 — BGBl. 1979/140.

9 — Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 189/87, Καλφέλης (Συλλογή 1988, σ. 5565, σκέψη 17).

αγωγή με την οποία επιδιώκεται η επιβολή απαγορεύσεως εμπίπτει στις αγωγές «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως και, όπως ήταν επόμενο, ζήτησε την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με το ζήτημα που εκτίθεται στην ανωτέρω παράγραφο 1.

14. Στην αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το Oberster Gerichtshof υπογραμμίζει τα εξής δύο σημεία.

15. Πρώτον, η Ένωση καταναλωτών δεν προβάλλει καμία περιουσιακή ζημία. Το δικαίωμά της για άσκηση αγωγής στηρίζεται στο νόμο και χρησιμεύει για την αποτροπή μελλοντικής ζημίας σε καταναλωτές· όμως, αυτή η ζημία προκύπτει από σύμβαση, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί κάποιος να θεωρήσει ότι η αγωγή είναι δυνατόν να καλύπτεται από το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως σε περίπτωση που η Ένωση καταναλωτών θεωρηθεί ως ο νόμιμος εκπρόσωπος των καταναλωτών. Επικουρικώς, αναφορικά με αγωγές που ασκούνται από ενώσεις, η διατάραξη της εννόμου τάξεως μπορεί να θεωρηθεί ως αδικοπραξία. Το Δικαστήριο δεν έχει εισέτι αποφανθεί εάν το γεγονός ότι το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής προκύπτει από τον νόμο και όχι από σύμβαση σημαίνει ότι η σχετική αγωγή δεν εμπίπτει στην έννοια «της διαφοράς εκ συμβάσεως».

16. Ούτε, δεύτερον, έχει το Δικαστήριο αποφανθεί εάν οι για προληπτικούς, γενικώς, λόγους ασκούμενες αγωγές, δηλαδή αγωγές που ασκούνται πριν από την επέλευση οποιασδήποτε ζημίας, μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, όπου λαμβάνεται ως βάση ο τόπος στον οποίο συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, και έτσι, σύμφωνα με το γράμμα του, προϋποθέτει ήδη επελθούσα ζημία.

17. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Ένωση καταναλωτών, ο K. H. Henkel, η Αυστριακή, η Γαλλική, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή. Η Ένωση καταναλωτών, η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή εκπροσωπήθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Εφαρμογή ratione materiae της Συμβάσεως των Βρυξελλών

18. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει ότι μια αγωγή, όπως η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών στο πλαίσιο της κύριας δίκης, ουδόλως εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Κατά την άποψή της, μια οργάνωση προστασίας των καταναλωτών που ασκεί εξουσίες βάσει του άρθρου 29 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών αποτελεί δημόσια αρχή, το δε δικαίωμα για την αξίωση επιβολής απαγορεύσεως χρήσεως παρανόμων ή υπερβολικών γενικών όρων και προϋποθέσεων, που προβλέπεται από το άρθρο 28 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, αποτελεί έκφανση δημόσιας εξουσίας. Βάσει της νομολογίας του

Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 1 της Συμβάσεως [10], το Ηνωμένο Βασίλειο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μια αγωγή που έχει ασκηθεί από την Ένωση καταναλωτών βάσει των άρθρων 28 και 29 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών και σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13 δεν ανήκει στις αστικές ή εμπορικές διαφορές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 της Συμβάσεως.

19. Αντιθέτως, η Γερμανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η Σύμβαση εφαρμόζεται βάσει του ότι ο εκ μέρους της Ενώσεως καταναλωτών έλεγχος των γενικών προϋποθέσεων απορρέει από την προστασία που το αστικό δίκαιο παρέχει στους καταναλωτές, ενώ η Ένωση καταναλωτών και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η εν λόγω Ένωση αποτελεί, σύμφωνα με την αυστριακή νομοθεσία, ένωση ιδιωτικού δικαίου, ότι η οδηγία 93/13 επιτρέπει στα κράτη μέλη να χορηγούν το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 2, σε οργανώσεις άλλες, εκτός των δημοσίων αρχών, εφόσον βεβαίως αυτές έχουν έννομο συμφέρον για την προστασία των καταναλωτών, ενώ οι ασκούμενες από την Ένωση καταναλωτών, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, αγωγές ασκούνται στο πλαίσιο «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» κατά την έννοια του άρθρου 1 της Συμβάσεως.

20. Συμφωνώ ότι η Σύμβαση σαφώς εφαρμόζεται σε μια περίπτωση όπως η προκείμενη.

21. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, όπως σημειώνει το Ηνωμένο Βασίλειο, ότι «ορισμένες αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο δίκης μεταξύ αρχής και ιδιώτη, τότε συνάγεται ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως ορισμένα είδη δικαστικών αποφάσεων λόγω της φύσεως των εννόμων σχέσεων μεταξύ των διαδίκων ή λόγω του αντικειμένου της διαφοράς» και ότι «μολονότι ενδέχεται μεν ορισμένες αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο δίκης μεταξύ αρχής και ιδιώτη να εμπίπτουν στη σύμβαση, αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο όταν η αρχή διεξάγει δίκη σε συνάρτηση με την άσκηση δημόσιας εξουσίας» [11]. Καίτοι η αρχή αυτή αναπτύχθηκε στο πλαίσιο διαφορών σχετικά με την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙΙ της Συμβάσεως, είμαι σύμφωνος με το Ηνωμένο Βασίλειο ότι η εν λόγω αρχή αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 και τυγχάνει, επίσης, εφαρμογής σε διαφορές σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, σύμφωνα με τον τίτλο ΙΙ της Συμβάσεως.

22. Η διάκριση, μεταξύ, αφενός, αστικών και εμπορικών υποθέσεων και, αφετέρου, υποθέσεων δημοσίου δικαίου είναι γνωστή στα νομικά συστήματα αστικού δικαίου των κρατών μελών, και τούτο μολονότι μπορεί να μην είναι πάντοτε εύκολη η διάκριση μεταξύ των διαφορών όπου το κράτος και τα ανεξάρτητα όργανά του δρουν ως όργανα ιδιωτικού δικαίου και των διαφορών όπου δρουν

10 — Αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 1976, 29/76, Eurocontrol (Συλλογή τόμος 1976, σ. 577), και της 16ης Δεκεμβρίου 1980, 814/79, Rüffer (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 493).

11 — Απόφαση Eurocontrol, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 4.

ως όργανα δημοσίου δικαίου [12]. Όμως, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, είναι σαφές ότι η Ένωση καταναλωτών δεν αποτελεί κρατικό όργανο: είναι μια μη κερδοσκοπική ιδιωτική οργάνωση που έχει συσταθεί σύμφωνα με τον Vereingesetz (αυστριακός νόμος περί ενώσεων) του 1951.

23. Το καταστατικό της Ενώσεως καταναλωτών πρέπει να διακριθεί από αυτό των οργάνων που εμπλέκονται στις δύο αποφάσεις του Δικαστηρίου που έχουν παρατεθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο προς στήριξη των σχετικών επιχειρημάτων του. Η απόφαση Eurocontrol [13], αφορά αγωγή ασκηθείσα από την Ευρωπαϊκή Οργάνωση Εναερίου Κυκλοφορίας, διεθνής οργάνωση κρατών συσταθείσα βάσει πολυμερούς Συνθήκης, ενώ η απόφαση Rüffer [14] έχει σχέση με αγωγή ασκηθείσα από το Ολλανδικό Δημόσιο.

24. Ούτε από το γεγονός ότι η Ένωση καταναλωτών συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των οντοτήτων που μνημονεύονται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13 συνεπάγεται ότι αποτελεί αυτή δημόσια αρχή: από το κείμενο της διατάξεως αυτής [15] προκύπτει ότι, όπως υποστηρίζουν η Ένωση καταναλωτών και η Επιτροπή, τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίσουν τον τύπο της οντότητας στην οποία θα παραχωρήσουν την απαιτούμενη εξουσία για την άσκηση αγωγής βάσει της διατάξεως αυτής και, πράγματι, τέτοιες οντότητες λαμβάνονται κατά κύριο λόγο υπόψη.

25. Κατόπιν τούτου, η άποψή μου είναι ότι μια αγωγή όπως η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών και σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13 εμπίπτει στο πεδίο των «αστικών και εμπορικών υποθέσεων» κατά την έννοια του άρθρου 1 της Συμβάσεως.

Η εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως

26. Στην ουσία ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί εάν τα αυστριακά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως αναφορικά με αγωγή ασκηθείσα από οργάνωση προστασίας των καταναλωτών με αίτημα την επιβολή απαγορεύσεως της χρήσεως εντός της Αυστρίας παρανόμων ή υπερμέτρων όρων και προϋποθέσεων, όταν ο εναγόμενος είναι κάτοικος άλλου κράτους μέλους και όταν το δικαίωμα ασκήσεως αγωγής προκύπτει από τον νόμο.

27. Ο K. H. Henkel και η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι μια τέτοια αγωγή δεν

12 — Έκθεση του καθηγητή Shlosser όσον αφορά τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 σχετικά με την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας στη σύμβαση σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις καθώς και με το πρωτόκολλο για την ερμηνεία της από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΙΟ 1979, C 59, σ. 71, παράγραφοι 23 και 25).

13 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10.

14 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10.

15 — Βλ. επίσης την προτελευταία αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της οδηγίας 93/13.

εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 5, σημείο 3, και τούτο για δύο λόγους. Πρώτον, από το κείμενό του, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο [16], προκύπτει ότι η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται όταν ο ενάγων δεν μπορεί να επικαλεστεί ότι έχει υποστεί κάποια ζημία ή, a fortiori, όταν δεν έχει ακόμα επέλθει ζημία. Δεύτερον, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το άρθρο 5, σημείο 3, καλύπτει κάθε αγωγή με την οποία ζητείται η διαπίστωση της ευθύνης του εναγομένου και η οποία ουδεμία έχει σχέση με «σύμβαση» κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1 [17]· ωστόσο, η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών αγωγή δεν προκύπτει από συμβατική σχέση.

28. Η Ένωση καταναλωτών, η Αυστριακή και η Γερμανική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή έχουν την άποψη ότι μια τέτοια αγωγή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προβάλλει επίσης, επικουρικώς, την ίδια άποψη (συγκεκριμένα σε περίπτωση που το Δικαστήριο δεν κάνει δεκτό τον ισχυρισμό της ότι η εν λόγω αγωγή κείται εξ ολοκλήρου εκτός του πεδίου εφαρμογής της συμβάσεως).

29. Αυτή είναι, κατά τη γνώμη μου, και η ορθή άποψη.

30. Ίσως να είναι χρήσιμο να εξεταστούν χωριστά τα δύο κύρια επιχειρήματ που προβλήθηκαν υπέρ της αντιθέτου απόψεως: μια αγωγή, όπως αυτή που έχει ασκηθεί από την Ένωση καταναλωτών i) δεν αποτελεί αγωγή «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», και ii) δεν εμπίπτει, εν πάση περιπτώσει, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, και τούτο διότι με αυτήν επιδιώκεται η πρόληψη μελλοντικών πράξεων παρά η διόρθωση των αποτελεσμάτων παρελθούσας πράξεως.

Η έννοια της «ενοχής εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας»

31. Μολονότι μπορεί να είναι αληθές, σύμφωνα με τον γενικό εισαγγελέα Warner, ότι «κανείς δεν κατόρθωσε ποτέ, έστω και στο πλαίσιο οποιασδήποτε εθνικής έννομης τάξης, να διατυπώσει ακριβή ορισμό, χωρίς να ανακύψουν ένα ή περισσότερα προβλήματα. Όπως ο ελέφαντας της παροιμίας, είναι ευκολότερο να αναγνωρίσεις παρά να δώσεις τον ορισμό της αδικοπραξίας» [18], το Δικαστήριο, παρ' όλ' αυτά, έχει δώσει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές.

32. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έχει υπογραμμίσει ότι η έννοια της ενοχής εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας πρέπει να θεωρηθεί ως μια αυτοτελής έννοια η οποία πρέπει να ερμηνεύεται κυρίως σε αναφορά με την οικονομία και τον σκοπό της Συμβάσεως, ώστε να διασφαλίζεται πλήρως η αποτελεσματικότητά της [19].

16 — Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1976, 21/76, Bier, αποκαλούμενη «Mines de potasse d'Alsace» (Συλλογή τόμος 1976, σ. 613).

17 — Απόφαση Καλφέλης, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 17.

18 — Απόφαση Rüffer, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σ. 513.

19 — Αποφάσεις Καλφέλης, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 16, και της 26ης Μαρτίου 1992, C-261/90, Reichert και Kockler (Συλλογή 1992, σ. I-2149, σκέψη 15).

33. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι ειδικοί κανόνες του άρθρου 5 της Συμβάσεως, ως παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία τα δικαστήρια του τόπου της κατοικίας του εναγομένου, πρέπει να ερμηνεύονται στενώς. Μερικές φορές είναι δικαιολογημένη η στενή ερμηνεία μιας παρεκκλίσεως: π.χ. μια παρέκκλιση από θεμελιώδες δικαίωμα πρέπει, ως τέτοιας φύσεως, να ερμηνεύεται στενώς. Αυτή όμως η προσέγγιση δεν πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να γενικευθεί ως προς όλες τις εξαιρέσεις. Σε μια εκ του νόμου εξαίρεση, όπως ακριβώς και σε οποιαδήποτε άλλη νομοθετική διάταξη, πρέπει να δίνεται η έννοια που της προσιδιάζει, πράγμα που καθορίζεται υπό το φως του σκοπού και του γράμματος καθώς και της οικονομίας και του σκοπού της πράξεως της οποίας αποτελεί μέρος. Προσωπικώς προτιμώ την εναλλακτική διατύπωση που το Δικαστήριο έχει χρησιμοποιήσει στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Βρυξελλών, όταν αποφάνθηκε ότι «οι εισάγοντες εξαίρεση από γενική αρχή κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας δεν είναι δυνατό να οδηγήσουν σε ερμηνεία βαίνουσα πέραν των προβλεπομένων από τη Σύμβαση περιπτώσεων» [20]. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι οι καλυπτόμενες απο το άρθρο 5, σημείο 3, καταστάσεις είναι ποικίλες, αποφαινόμενο ότι «η αποκλειστική επιλογή παρίσταται τόσο λιγότερο επιθυμητή καθόσον, με την ευρεία διατύπωσή του, το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως καλύπτει μεγάλη ποικιλία ειδών ευθύνης» [21].

34. Η προσέγγιση αυτή αντικατοπτρίζεται στην απόφαση Καλφέλης [22], όπου η σχετική έννοια καλύπτει «κάθε απαίτηση με την οποία τίθεται ζήτημα ευθύνης του εναγομένου και δεν αφορά διαφορές εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1».

35. Είναι σαφές ότι αυτή η ευρεία διατύπωση μπορεί να καλύψει μια αγωγή όπως η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών στο πλαίσιο της κύριας δίκης. Ειδικότερα, η έκφραση «ευθύνη» — ο αντίστοιχος αγγλικός όρος είναι «liability», ενώ ο αντίστοιχος γαλλικός είναι «responsabilité» — ευκόλως περικλείει τύπους νομικής ευθύνης άλλους, διαφορετικούς από την υποχρέωση χρηματικής αποζημιώσεως, π.χ., την επίμαχη εν προκειμένω υποχρέωση της αποχής από ορισμένους τύπους παρανόμων ενεργειών [23].

36. Με την απόφασή του Mines de potasse d'Alsace [24] — πρώτη περίπτωση σχετικά με το άρθρο 5, σημείο 3 — το Δικαστήριο διασαφήνισε ότι η επιλογή που προσφέρεται στον ενάγοντα από τη διάταξη αυτή «στηρίχθηκε στη σκέψη ότι σε σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις υπάρχει ιδιαίτερα στενός σύνδεσμος μεταξύ της διαφοράς και του δικαστηρίου που μπορεί να κληθεί να επιληφθεί αυτής, τούτο δε χάριν της αποτελεσματικής εκδικάσεώς της» [25]. Οι δύο συνδετικοί παράγοντες (τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός και τόπος της συνακόλουθης ζημίας) διευκρινίστηκαν, στη συνέχεια, ως «ιδιαίτερα

20 — Απόφαση της 17ης Ιουνίου 1992, C-26/91, Handke (Συλλογή 1992, σ. I-3967, σκέψη 14).

21 — Απόφαση Mines de potasse d'Alsace, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 18.

22 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 17.

23 — Βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Geelhoed στην υπόθεση C-334/00, Fonderie Officine Meccaniche Tacconi, που αναπτύχθηκαν στις 31 Ιανουαρίου 2002 (Συλλογή 2002, σ. I-7357, σ. I-7359). Στο σημείο 76, ο γενικός εισαγγελέας εκφράζει την άποψη ότι παράλειψη συμμορφώσεως σε νομικό κανόνα που ρυθμίζει συμπεριφορά αποτελεί αδικοπραξία ή οιονεί αδικοπραξία κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3.

24 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16.

25 — Σκέψη 11 της αποφάσεως.

χρήσιμοι για τη διεξαγωγή των αποδείξεων και την οργάνωση της δίκης»[26]. Έτσι, ο λόγος υπάρξεως της ειδικής διεθνούς δικαιοδοσίας που παρέχεται με το άρθρο 5, σημείο 3, φαίνεται να είναι το γεγονός ότι τα δικαστήρια του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός είναι, για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και καλής οργανώσεως της δίκης[27], τα πλέον κατάλληλα για την εκδίκαση των σχετικών αγωγών. Κατά τη γνώμη μου, είναι πρόδηλο ότι ο σκοπός αυτός επιτυγχάνεται καλύτερα εάν το δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη το προβαλλόμενο ζημιογόνο γεγονός έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγών με αντικείμενο την απαγόρευση παράνομης ενέργειας[28]. Τούτο ακριβώς θα συμβεί εάν αγωγές όπως η προκείμενη θεωρηθούν ως «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3.

37. Όμως, έχει προβληθεί η αντίρρηση ότι η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών αγωγή αφορά «διαφορά εκ συμβάσεως» εφόσον φέρεται να έχει σχέση με παράνομους συμβατικούς όρους και προϋποθέσεις. Επί της βάσεως αυτής, προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η αγωγή δεν πρέπει να εμπίπτει στο άρθρο 5, σημείο 3, όπως έχει αυτό ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

38. Δεν βρίσκω το επιχείρημα αυτό πειστικό. Από την ανάγνωση της αποφάσεως Καλφέλης — και ειδικότερα από το γαλλικό κείμενο αυτής — σαφώς προκύπτει ότι το νόημά της είναι ότι η έννοια της αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας καλύπτει κάθε αγωγή με την οποία επιδιώκεται η διαπίστωση της ευθύνης του εναγομένου και η οποία δεν αποτελεί «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1. Όσον αφορά αυτό το τελευταίο σημείο, από την απόφαση Handke[29] προκύπτει ότι η φράση «διαφορές εκ συμβάσεως» καλύπτει μόνο καταστάσεις όπου μια υποχρέωση έχει ελευθέρως αναληφθεί από το ένα συμβαλλόμενο μέρος έναντι του ετέρου. Όμως, η αγωγή της Ενώσεως καταναλωτών στην υπό κρίση υπόθεση δεν αποτελεί «διαφορά εκ συμβάσεως» υπό την έννοια αυτή: η Ένωση καταναλωτών — όπως υποστηρίζεται από την Αυστριακή και τη Γερμανική Κυβέρνηση και την Επιτροπή — προβάλλει, μάλλον δικαίωμα, που της έχει ειδικώς απονεμηθεί εκ του νόμου, να ζητήσει την επιβολή υποχρεώσεως παύσεως συνεχίσεως παρανόμου ενεργείας. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογραμμίζει ότι η Ένωση καταναλωτών περιγράφεται από το αιτούν δικαστήριο ως απολαύουσα του δικαιώματος «να προλαμβάνει την επέλευση ζημιών σε καταναλωτές», πράγμα που θεωρεί ότι είναι λογικότερο να περιγραφεί ως ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας· είμαι σύμφωνος με την άποψη αυτή.

39. Η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται την απόφαση Reichert και Kockler[30] προκειμένου να στηρίξει την άποψη ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3 δεν εμπίπτουν αγωγές με τις οποίες δεν ζητείται χρηματική ικανοποίηση.

40. Όμως, μια τέτοια άποψη, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να προκύψει από την

26 — Σκέψη 17 της αποφάσεως.

27 — Απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, C-220/88, Dumez France και Tracoba (Συλλογή 1990, σ. I-49, σκέψη 17).

28 — Θα ασχοληθώ κατωτέρω με το ζήτημα εάν μια αγωγή για την πρόληψη επελεύσεως τέτοιας ενεργείας στο μέλλον εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 5, σημείο 3.

29 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 15.

30 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 19.

απόφαση αυτή, η οποία αφορά την αντιμετώπιση βάσει της Συμβάσεως των Βρυξελλών, της *παυλιανής αγωγής* από τη γαλλική νομοθεσία, μέσω της οποίας ο δανειστής μπορεί να αξιώσει να μην ισχύσει έναντι αυτού πράξη διαθέσεως ακινήτου για τον λόγο ότι αυτή έγινε δολίως, προς βλάβη των δικαιωμάτων του, από τον οφειλέτη του. Η αγωγή αυτή μπορεί να ασκηθεί τόσο κατά πράξεων διαθέσεως, εξ επαχθούς αιτίας, εκ μέρους του οφειλέτη, όταν ο εξ αυτού ωφελούμενος είναι κακής πίστεως όσο και κατά πράξεων διαθέσεως εκ χαριστικής αιτίας, εκ μέρους του οφειλέτη έστω και αν ο ωφελούμενος είναι καλής πίστως. Από την ανάγνωση της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το τελευταίο σημείο υπήρξε αποφασιστικής σημασίας: μια αγωγή που είναι δυνατόν να στραφεί κατά τρίτου που δεν έχει διαπράξει καμιά παράνομη πράξη δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αγωγή «αποβλέπουσα στο να αναγνωριστεί η ευθύνη του εναγομένου» [31]. Είναι σαφές ότι η συλλογιστική αυτή δεν μπορεί να ισχύσει στην υπό κρίση υπόθεση, όπου προβάλλεται ότι ο K. H. Henkel έχει παραβεί εκ του νόμου απαγόρευση όσον αφορά ορισμένους τύπους συμβατικών ρητρών.

41. Επομένως, η γνώμη μου είναι ότι μια αγωγή, όπως η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών στην κύρια δίκη, αποτελεί «ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3.

Η εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 3, επί καθαρώς προληπτικού χαρακτήρα αγωγών

42. Η δεύτερη κύρια αντίρρηση κατά της εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, στην ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών αγωγή στο πλαίσιο της κύριας δίκης είναι ότι με την αγωγή αυτή ζητείται να προληφθεί, για το μέλλον, ένα φερόμενο ως ζημιογόνο γεγονός, και τούτο μολονότι το άρθρο 5, σημείο 3, σύμφωνα με το ίδιο του το γράμμα, περιορίζεται σε αγωγές για ζημιογόνα γεγονότα τα οποία έχουν ήδη επέλθει.

43. Δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 5, σημείο 3, το οποίο σε «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» παρέχει διεθνή δικαιοδοσία στα «δικαστήρια του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» ίσως φαίνεται να εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση όπου το ζημιογόνο γεγονός, το οποίο αποτελεί τη βάση της σχετικής αξιώσεως, έχει ήδη επέλθει.

44. Έστω και αν αυτή είναι η ορθή ερμηνεία, δεν βλέπω ως προς τι κάτι τέτοιο θα εμπόδιζε την εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 3, στην προκειμένη περίπτωση, όπου από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η ασκηθείσα από την Ένωση καταναλωτών αγωγή είχε ως αιτία την χρήση από τον K. H. Henkel, σε διάφορες περιπτώσεις, προβαλλομένων ως παρανόμων όρων και προϋποθέσεων. Αμφότεροι η Ένωση καταναλωτών και η Αυστριακή Κυβέρνηση προβάλλουν το σημείο αυτό. Εξάλλου, πρέπει να αναμένεται ότι τέτοιες αγωγές προκαλούνται συνήθως από την πραγματική χρήση συμβατικών ρητρών που φέρονται ως παράνομες.

45. Παρ' όλ' αυτά δεν θεωρώ, εν πάση περιπτώσει, ότι συνάδει με την οικονομία και τον σκοπό της Συμβάσεως να ερμηνευθεί το

31 — Σκέψεις 18 και 20 της αποφάσεως.

άρθρο 5, σημείο 3, ως αποκλείον αγωγές με αίτημα την επιβολή απλώς απαγορεύσεως προκειμένου να προληφθούν μελλοντικές ζημίες. Αυτή είναι επίσης και η άποψη της Ενώσεως καταναλωτών, της Αυστριακής και της Γερμανικής Κυβερνήσεως καθώς και της Επιτροπής.

46. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο καθηγητής Schlosser έχει επισημάνει στην έκθεσή του ότι [32]:

«Πολλά επιχειρήματα συνηγορούν υπέρ της δυνατότητας να ασκούνται επίσης, ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο άρθρο 5, σημείο 3, κύριες αγωγές σύμφωνα με την τακτική διαδικασία με σκοπό την παρεμπόδιση επικείμενης αδικοπραξίας».

47. Όπως έχω αναφέρει ανωτέρω [33], το Δικαστήριο με την απόφαση Mines de potasse d'Alsace [34] διασαφήνισε ότι η επιλογή που προσφέρεται από τη διάταξη αυτή στον ενάγοντα «στηρίχθηκε στη σκέψη ότι σε σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις υπάρχει ιδιαίτερα στενός σύνδεσμος μεταξύ της διαφοράς και του δικαστηρίου που μπορεί να κληθεί να επιληφθεί αυτής, τούτο δε χάριν της αποτελεσματικής εκδικάσεώς της», ειδικότερα από την άποψη των αποδεικτικών στοιχείων και της οργανώσεως της δίκης [35]. Επομένως, η ειδική διεθνής δικαιοδοσία που έχει παρασχεθεί με το άρθρο 5, σημείο 3, δικαιολογείται από το γεγονός ότι τα δικαστήρια του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός είναι σε θέση, καλύτερα από οποιοδήποτε άλλο, για λόγους σχετικούς για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την αποτελεσματική οργάνωση της δίκης [36], να εκδικάζουν τις προκύπτουσες σχετικώς αγωγές. Αυτή η εξήγηση ισχύει επίσης και για αγωγές με τις οποίες ζητείται η πρόληψη τέτοιων ζημιογόνων γεγονότων.

48. Ο K. H. Henkel επικαλείται την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Reichert και Kockler [37] προκειμένου να στηρίξει τον ισχυρισμό του ότι το άρθρο 5, σημείο 3, εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση όπου η ζημία έχει ήδη προκληθεί από αδικοπραξία. Όμως, για τους λόγους που έχω ήδη μνημονεύσει, δεν θεωρώ ότι η απόφαση αυτή στηρίζει οποιαδήποτε γενική θέση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3 [38].

49. Περαιτέρω, είναι προφανές ότι η αντίστοιχη διάταξη (επίσης άρθρο 5, σημείο 3) του κανονισμού 44/2001 [39], που έχει τώρα, αναφορικά με τα περισσότερα κράτη μέλη, αντικαταστήσει τη Σύμβαση, εφαρμόζεται σε αγωγές για την πρόληψη επαπειλούμενης ζημιογόνου πράξεως. Ελλείψει οποιουδήποτε επιτακτικού λόγου ερμηνείας των

32 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 12, παράγραφος 134.2.

33 — Βλ. σημείο 36.

34 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16.

35 — Σκέψεις 11 και 17 της αποφάσεως.

36 — Απόφαση Dumez France και Tracoba, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 27, σκέψη 17.

37 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 19.

38 — Βλ. ανωτέρω σημείο 40.

39 — Προπαρατεθείς στην υποσημείωση 3. Βλ. ανωτέρω σημείο 6.

δύο διατάξεων κατά τρόπο διαφορετικό, θεωρώ ότι ενδείκνυται να ερμηνευθούν αυτές κατά τον ίδιο τρόπο. Βεβαίως, η Επιτροπή, στην πρότασή της περί κανονισμού, φάνηκε να έχει την άποψη ότι η αναθεώρηση του κειμένου ήταν αναγκαία για την άρση αμφιβολιών όσον αφορά την ερμηνεία της διατάξεως παρά για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της [40].

50. Εξάλλου, είναι πρόδηλο ότι δεν ικανοποιεί η ιδέα — και πάλι ελλείψει οποιουδήποτε σαφούς και επιτακτικού λόγου — ότι το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως, που είναι εξάλλου πανομοιότυπο, πρέπει να έχει περιορισμένο περιεχόμενο έναντι του Βασιλείου της Δανίας, του μόνου κράτους μέλους που δεν δεσμεύεται από τον κανονισμό. Το αυτό μπορεί να λεχθεί και σε σχέση με τα συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του Λουγκάνο για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [41]. Το άρθρο 5, σημείο 3, της συμβάσεως αυτής έχει το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο με το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και εξακολουθεί να ισχύει μεταξύ, αφενός, των κρατών μελών και, αφετέρου, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Ελβετίας.

51. Τέλος, θα ήθελα να σημειώσω ότι η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το άρθρο 5, σημείο 3, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής σε καθαρώς προληπτικού χαρακτήρα αγωγές, και τούτο για τον λόγο ότι τέτοιες αγωγές αποτελούν αντικείμενο του άρθρου 24 της Συμβάσεως. Το άρθρο 24 ορίζει:

«Τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το δίκαιο συμβαλλομένου κράτους μπορούν να ζητηθούν από τα δικαστήρια του κράτους αυτού, έστω και αν δικαστήριο άλλου συμβαλλομένου κράτους έχει, σύμφωνα με την παρούσα σύμβαση, διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υποθέσεως.»

52. Όπως η Επιτροπή υπογράμμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση εφόσον η Ένωση καταναλωτών δεν ζητεί τη λήψη προσωρινών μέτρων στο πλαίσιο της κύριας δίκης [42].

53. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η άποψή μου είναι ότι μια αγωγή με την οποία ζητείται η πρόληψη διαπράξεως αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας εμπίπτει στην περίπτωση των «ενοχών εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

40 — Επεξηγηματικό υπόμνημα στην πρόταση κανονισμού 1999/C 376 E/01 του Συμβουλίου για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1999, C 376 E, σ. 1).

41 — Σύμβαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1988 (ΕΕ L 319, σ. 9).

42 — Βλ. απόφαση Reichert και Kockler, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 19, σημείο 34.

Πρόταση

54. Για τους ανωτέρω εκτεθέντες λόγους, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι στο υποβληθέν από το Oberster Gerichtshof προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

«Μια αγωγή που έχει ασκηθεί από Ένωση καταναλωτών βάσει της εθνικής νομοθεσίας περί της προστασίας των καταναλωτών με σκοπό την επιβολή απαγορεύσεως χρήσεως παρανόμων ή υπερμέτρων γενικών συμβατικών όρων εμπίπτει στην κατηγορία των διαφορών από "ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας" κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.»